

[Αρχή Σελίδας 1]

ΤΑΞΗ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΜΑΪΟΣ 2021

#### Α. ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε περὶ καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς ἀγκύνας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπίσθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιῶσι πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκευὴ τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων . Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιοῦτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἂν τι ἐωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπούσας;

Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;

Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταῦτόν τοῦτο;

Τί μήν;

Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγήσονται ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζεσθαι ἄπερ ὀρῶεν;

Ἀνάγκη

Τί δ' εἰ καὶ ἡχῶ τὸ δεσμοτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ ἔχοι; ὅποτε τις τῶν παριόντων φθέγγεται, οἷει ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον ἢ τὴν παριοῦσαν σκιάν;

Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη.

Παντάπασι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλο τι νομίζοιεν τὸ ἀληθές ἢ τὰς τῶν σκευαστῶν σκιάς.

Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη.

[Αρχή Σελίδας 2]

### ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

**A1.α. Σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους να γράψετε ‘Σ’, αν είναι σωστή , ή ‘Λ’, αν είναι λανθασμένη ,και να αιτιολογήσετε με αναφορές στο κείμενο.**

1. Η είσοδος του σπηλαίου βρίσκεται σε κοντινή απόσταση απο τους δεσμώτες
2. Οι δεσμώτες βλέπουν σκιές τις οποίες θεωρούν αληθινές
3. Οι δεσμώτες συζητούν μεταξύ τους για όσα βλέπουν μπροστά τους.

(μονάδες 6)

**β. Σε ποιες λέξεις /φράσεις του κειμένου αναφέρονται οι αντωνυμίες :αὐτοῖς, ὧν**

(μονάδες 4)

(μονάδες 10)

**B1.** Μετά ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτω πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παιδῶν ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένους.

**Να εντοπίσετε στο παραπάνω απόσπασμα δύο εκφραστικές επιλογές και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.**

(μονάδες 5)

**B2.** Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

**Να ερμηνεύσετε την φράση του κειμένου και να σχολιάσετε την απάντηση που δίνεται στη συνέχεια.**

(μονάδες 5)

**B3. Σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους να γράψετε ‘Σ’, αν είναι σωστή , ή ‘Λ’, αν είναι λανθασμένη.**

1. Ο Σωκράτης και οι συνομιλητές του ιδρύουν την ιδανική πολιτεία.
2. Πολυπληθέστερη τάξη στην ιδανική πολιτεία του Πλάτωνα είναι η τάξη των δημιουργών
3. Η συγγραφή της Πολιτείας ολοκληρώθηκε το 421 π.Χ
4. Η σωφροσύνη κοσμεί την πολιτεία επειδή και οι τρεις τάξεις είναι ίσες.
5. Στην αλληγορία του σπηλαίου αναδεικνύεται η αντίθεση ανάμεσα στον κόσμο που συλλαμβάνουμε με τις αισθήσεις και στον κόσμο της νόησης.

(μονάδες 10)

**B4.** Μετριοπαθής, πτερύγιο, αξονικός, ενέργεια, ισθμός

**Να βρείτε τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις στο κείμενο αναφοράς.**

[Αρχή Σελίδας 3]

(μονάδες 10)

## **B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Να συγκρίνετε το παρακάτω κείμενο με το κείμενο αναφοράς.

### «Το σπήλαιο», Αγγελόπουλος Γιώργος

Ίσκιοι φριχτοί τις αισθήσεις πλανεύουν  
στην άγωνα αυτή στοιχειωμένη σπηλιά  
τα χρώματα μέσα στο νου λιγοστεύουν  
κι ασπρόμαυρη ντύνεται ο κόσμος θωριά.

Σ' αυτό το βραχώδες, κινούμενο τείχος  
ανύπαρκτες γύρω σαλεύουν μορφές  
και είναι η ψευδαίσθηση ετούτη και ο ήχος  
που μας κρατούν ναρκωμένους θεατές.

Μα έρχονται κάποτε νύχτες βουβές  
που τα σβησμένα μου μάτια γυρίζουν  
και πέφτουν σε μύχιες των σπλάχνων πληγές  
και ακίνητα μένουν εκεί και δακρύζουν. [...]

(μονάδες 10)

## **B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Αλλά μήν τά περί Θηβαίους οὐδέ σέ λέληθεν. Καλλίστην γάρ μάχην νικήσαντες,  
καί δόξαν ἐξ αὐτῆς μεγίστην λαβόντες, διά τό μή καλῶς χρῆσθαι ταῖς εὐτυχίαις  
οὐδέν βέλτιον πράττουσι τῶν ἡττηθέντων καί δυστυχησάντων. Οὐ γάρ  
ἔφθασαν τῶν ἐχθρῶν κρατήσαντες, καί πάντων ἀμελήσαντες ἠνώχλουν μέν ταῖς  
πόλεσι ταῖς ἐν Πελοποννήσῳ, Θετταλίαν δ' ἐτόλμων καταδουλοῦσθαι,  
Μεγαρεῦσι δ' ὀμόροις οὖσιν ἠπειλουν, τήν δ' ἡμετέραν πόλιν μέρος τι τῆς χώρας  
ἀπεστέρουν, Εὐβοίαν δ' ἐπόρθουν, εἰς Βυζάντιον δέ τριήρεις ἐξέπεμπον ὡς καί  
γῆς καί θαλάττης ἄρξοντες. Τελευτῶντες δέ πρός Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν

[Αρχή Σελίδας 4]

ὡς τῶν τε πόλεων ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κρατήσοντες, τὸν τε τόπον ἅπαντα τὸν περιέχοντα κατασχίσοντες, τῶν τε χρημάτων τῶν ἐν Δελφοῖς περιγενησόμενοι ταῖς ἐκ τῶν ἰδίων δαπάναις. Ἵν οὐδέν αὐτοῖς ἀποβέβηκεν, ἀλλ' ἀντί μὲν τοῦ λαβεῖν τὰς Φωκέων πόλεις τὰς αὐτῶν ἀπολωλέκασιν, εἰσβάλλοντες δ' εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐλάττω κακὰ ποιῶσιν ἐκείνους ἢ πάσχουσιν ἀπιόντες εἰς τὴν αὐτῶν.

**ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ 53-54**

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :**

1) **Να μεταφραστεί το παραπάνω απόσπασμα :** «Ἀλλά μὴν τά περὶ Θηβαίους... ταῖς ἐκ τῶν ἰδίων δαπάναις».

**ΜΟΝΑΔΕΣ 20**

2) **Ποια ἦταν ἡ πολεμικὴ-στρατιωτικὴ συμπεριφορὰ τῶν Θηβαίων ἀπέναντι στους εχθρούς, στις υπόλοιπες πόλεις τῆς Πελοποννήσου καὶ στις υπόλοιπες πόλεις τῆς Ἑλλάδας με βάση ὅλο το παραπάνω κείμενο ;**

**ΜΟΝΑΔΕΣ 10**

3α) **Στο χωρίο «διά τό μή καλῶς ...τι τῆς χώρας ἀπεστέρουν» να βρεθοῦν δύο αντωνυμίες καὶ να γραφεῖ στην πρώτη ἡ γενικὴ ενικὴ θηλυκοῦ γένους καὶ στη δεύτερη ἡ ἴδια πτώση στον ἄλλο ἀριθμὸ .**

3β) **Στο χωρίο «Τελευτῶντες δέ ...ταῖς ἐκ τῶν ἰδίων δαπάναις» να βρεθοῦν δύο μετοχές καὶ να γραφεῖ ἡ δοτικὴ πληθυντικοῦ.**

**ΜΟΝΑΔΕΣ 2**

4α) **Στο χωρίο «καὶ δόξαν ... πόλεσι ταῖς ἐν Πελοποννήσῳ» να βρεθοῦν δύο συνηρημένα ῥήματα διαφορετικῆς κατηγορίας καὶ να γραφεῖ το β ενικὸ προστακτικὴ ενεστώτα στην ἴδια φωνή καὶ το γ πληθυντικὸ αορίστου.**

4β) **Στο χωρίο «Τελευτῶντες δέ ... ἀπιόντες εἰς τὴν αὐτῶν» να βρεθοῦν δύο ενρινόληκτα-υγρόληκτα ῥήματα καὶ να γραφεῖ το ἀπαρέμφατο μέλλοντα.**

4γ) **Στο χωρίο «Ἵν οὐδέν ...ἀπιόντες εἰς τὴν αὐτῶν» να βρεθεῖ ἓνα ῥήμα εἰς –μι καὶ να γραφεῖ ὁ ἴδιος τύπος στην ἄλλη φωνή.**

[Αρχή Σελίδας 5]

- 5) Να αναγνωρισθούν συντακτικά οι υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου  
ΜΟΝΑΔΕΣ 8
- 6) Να αναλυθούν οι εξής μετοχές στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις:  
ΜΟΝΑΔΕΣ 5  
νικήσαντες, οὔσιν, κρατήσαντες, ἄρξοντες, τελευτῶντες,  
ΜΟΝΑΔΕΣ 5

**ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**